

ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Гурт Аліна Михайлівна., Терещенко Вікторія Михайлівна, студенти
Манойленко Олександр Володимирович, д.е.н., професор,
завідувач кафедри економічного аналізу та обліку
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»

Бала Володимир Володимирович, к. е. н., доцент кафедри економіки
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського

Ефективність функціонування економіки в значній мірі визначається станом її основних засобів, які характеризують виробничі можливості галузей економіки, визначають темпи та масштаби її розвитку. Основні засоби відіграють вирішальну роль у виробничій діяльності промислових підприємств. Забезпеченість промислових підприємств України основними засобами виробництва є важливим фактором, від якого залежать якість, повнота та своєчасність виконання робіт, обсяг виробництва продукції і фінансовий стан підприємства в цілому. Тому актуальним стає дослідження стану основних засобів на промислових підприємствах та визначення проблем пов'язаних з наявністю та ефективністю використання основних засобів.

Дослідженню питань ефективності використання та наявності основних засобів на промислових підприємствах, приділяло увагу багато українських та зарубіжних вчених, зокрема: І. Ю. Приварникова, М. Г. Грещак, В. О. Меца, Т. А. Бутинець, О. Г. Радева, В. В. Бала [1], Л. Л. Лазебник, Грибкова[2] та ін.

Основні засоби є найнеобхіднішими та найбільшими активами будь-якого промислового підприємства. Без них виробничий процес є абсолютно неможливим. Тому постійний нагляд за станом основних засобів, їх попереджувальне технічне обслуговування, підтримка в дієпридатному стані, безперервне оновлення та модернізація знаходяться під пильним наглядом. Бо саме стан основних засобів дозволяє промисловим підприємствам випускати конкурентоспроможну продукцію, а в кінцевому результаті отримувати достатній для подальшого розвитку розмір прибутку [2].

Аналіз наявності та стану основних засобів за 2013-2015роки проведений в таблиці 1, свідчить, про значне збільшення зносу основних засобів у 2015 році до 76,9% (у 2014 році ступінь зносу становив – 60,3%, у 2013 році ступінь зносу становив – 56,9%). За видами промисловості найбільші показники зносу має постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та переробна промисловість. Первісна вартість основних засобів на промислових підприємствах країни зростає, незважаючи на економічні, геополітичні та інші проблеми, але ступінь зносу досяг критичного рівня. Через значне зношення

основних засобів посилюється технічна та технологічна відсталість промислових підприємств.

Таблиця 1

Наявність і стан основних засобів на промислових підприємствах України [3]

Вид промисловості	У фактичних цінах на кінець року, млн. грн.						Ступінь зносу, у %		
	первісна (переоцінена) вартість			залишкова вартість					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	309757	362722	379055	132888	125714	159443	57,1	65,3	57,9
Переробна промисловість	599980	756277	1656971	299216	325762	400706	50,1	56,9	75,8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	773134	758886	1736058	294675	292657	302267	61,9	61,4	82,6
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	66239	59936	70433	26954	25385	26767	59,3	57,6	62,0
Всього	1749110	1937821	3842517	753733	769518	889183	56,9	60,3	76,9

У теперішній час основні засоби промислових підприємств України зношені більш ніж на 50%. Основні проблеми які ведуть до такого стану це:

— дуже низькі темпи відновлення основних засобів, через відсутність коштів. Це спричинене тим, що законодавство України в сфері амортизаційної політики, по-перше, спрямоване більш на наповнення бюджету, чим на підтримку діяльності промислових підприємств, і по-друге, відсутній жорсткий контроль за цільовим використанням коштів амортизаційного фонду, і тому багато, навіть прибуткових, підприємств потрапили в замкнуте коло: без обігових засобів не отримати будь-якої продукції, а «будь-яка» продукція, отримана за допомогою зношеного обладнання є неконкурентоспроможною і не принесе коштів і прибутку виробникові;

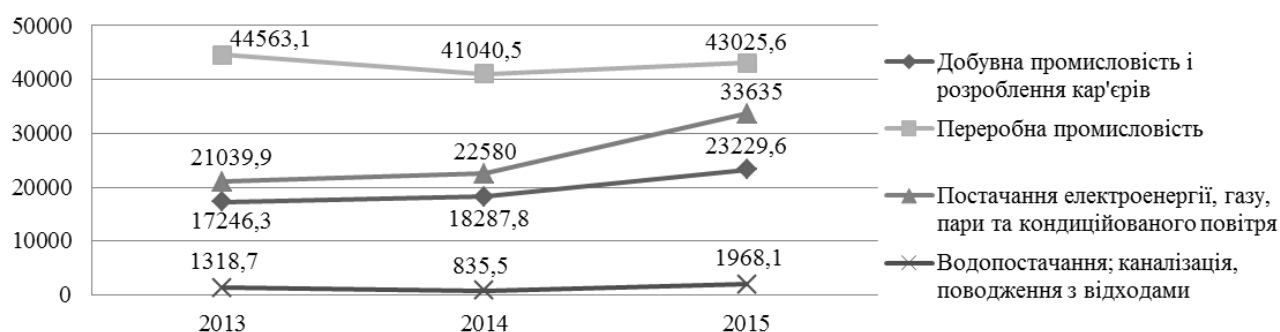

Рис. 1 Динаміка капітальних інвестицій промисловості за 2013-2015 рр. [3]

– дуже малий розмір інвестицій в українську економіку (рис. 1). Відтворення основних засобів на підприємствах відбувається за рахунок валових капітальних інвестицій, які спрямовані на створення, придбання, відновлення та поліпшення основних засобів [1].

Таким чином, стан основних виробничих засобів на промислових підприємствах є незадовільним, основні засоби використовуються недостатньо ефективно. Покращення стану основних засобів на промислових підприємствах та підвищення ефективності їх використання можливо досягти завдяки таким заходам: проведенням заміни частини застарілих технологій на нові, комп'ютеризовані технології, які будуть сприяти прискоренню виробництва та підвищенню продуктивності праці, проведенням реконструкції тих виробничих ділянок і обладнання, які є «вузькими місцями», тобто стримують можливості збільшення обсягів виробництва, організацією навчання та перепідготовки інженерно-технічних працівників та основних виробничих робітників, які будуть відповідати за впровадження нового прогресивного обладнання та працювати на ньому. Покращення стану основних засобів можливе тільки завдяки оновленню та проведенню техніко-технологічної інноваційної модернізації.

Список літератури:

1. Бала В. В. Основи планування розвитку промислових підприємств / В. В. Бала, І. Харитон // Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства – 2014. – № 6. – С. 68-72.
2. Грибкова С. М. Аналіз стану основних засобів промислових підприємств України / С. М. Грибкова, І. О. Цинько // Вісник економічної науки України. – 2016. — № 2 (31). — С. 48–52.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>